

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatæ, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

**Lanuza, Jerónimo Bautista de
Antverpiæ, 1649**

§.21. Collegerunt duodecim cophinos. Distributus panis crescit: est enim eleemosyna ars lucrandi aptissima: Cum pauperi prouisum est, collige, & non ante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53104](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-53104)

75 Vidua largitur oleum per Prophetam suum Eliseum, præcipit hic ut vasa vacua non pauca conferat, fit lecythus olei perennis fons omnia replens vasa, & quādā primū omnia repleta sunt, inquit Scriptura: Sterit oleum. An non excellentius fuisset miraculum, si fueret licet vasa decesserint, fieretque velut olei fluuius, terra proxima? Nequaque: non enim hoc fuisset in domo quādā excellentia, non quādā līt. alias, sed prodigalitas, quam ita Deus exercitat, vt nullo modo illam patiarat. Qua de causa quærit D. Augustinus? posuit Deus in mundo pauperes, & quidem tantos? Omnibus prouidere potest, & non vult, sed tibi curam committere, vt nihil in domo tua pereat ex iis, que diuina tibi manus contribuit. In domo diuītē mīlia sunt, quā illi non serviuntur. Quot obsoletæ vestes, quot pallia à vermis corrota? Quæ superfluitas in mensis? Ut nihil horum pereat, sunt pauperes, in sportas illas, id quod superest, comi-
cō. 18. de
cō. 15.
IV.
Quis &
vnde
Dens
Stercu-
tius;

tius. Notat D. Aug. de antiquis gentilibus, quōd in numerum Deorum suorum riceperint, Saturnum patrem Pici primi regis Laurenti, quem alij vocavunt Stercūnum, diciturque hanc esse causam, quōd homines docuerit de Stercore, quod in qualibet domo non tolerandum excitat factorem, aurum componentes, & de pulvere, qui domum inficit, argenteum, & de corruptio stramine triticum & alimentum. Qui hoc agit, eoque modo nos diuites reddit, æquitas suadet (autem illi) vt Deorum honore adoretur: videtur eum in nostrum comminodum non quālibet patrare miracula. Quæres, qua ratione Saturnus hoc fecerit? Dispoluit, vt Stercus graueolentum, corruptaque palea eo loco poneretur, ubi hæc cōmodo prouenirent, quia notauit & docuit, quōd arva stercorata, facunda per Stercus r̄deretur, & sordes dominus, equorum sumus collectus, & per arva liberaliter dispersus, melle produceret non contemndam, quo fieret, vt ad luxū homines argento, auroque ditefuerint, & vt ait D. Aug. Ab Stercūto Hercus dictum est. Si hoc cum Saturno factum est, vt diuini illi dedicarentur honores; co quod modū præscripsit ex Stercore, & domus tuae foribus fructū colligendi, illisque augēdi diuitias: quātō strictus obstrin- gimus Den, qui methodum nobis dedit cōmo- diorem idem faciendi: scilicet domus tuae Ster- cus & forde in argenteum aurumq; converten- dit? Qua ratione? Illa in campos proice pauperū, hic lodes illas disperge, illas erosas tunicas, illos lectos, qui tibi non serviunt, imo tuā domū Hieron. Bapt. de Lanuza Tom. III.

inquinat, Illa mensē tuae fragmenta, que in domo tra superfluit, in aruis proice pauperum. **Fecundus est ager pauperum, & cito reddit donati- bus fructum,** ait D. Aug. O quam diuitem colli D. Agv. geres proutum? Qualem tunicam auro obri Ser. 2. de zo, superbius elabora' am, & impleri similitudine cit- verb. domi- cum: da' am ti i largientur, in compensationem Tom. 2. vilioris induit, quo pauperem recreasti? Quām V.. immensum bea iudicis aurum pro tercio da. Fœcūdus to pauperibus! Eo sine campos illos instituit, vi est ager nihil in domo tua frustra consumatur. Hoc tui pauperi- muncis est, domum inuestigare diligenter, & quibus non indiges, ea distribuere pauperib. s. Causa tibi me pe dantur, monet D. Iac. iam enim contra te vociferantur: Agite nunc dñies plora. Inco. 5. 1. te cludentes in miseriis vestris, que aduenient vo- vobis: dñus vestra purificat sūs, & vestimenta vestra à tineis conserua'sunt: aurum & argenteum vīstrum erugauit, & erugo eorum in testimo- monium vobis erit, & mandicatiois carnes vīstrās sicis ignis. Verba sunt hec maximi momenti, si licet et diu ius immortali.

§. 21. Collegerunt duodecim cophinos. Distributus panis crescit: est enim ele- mojna ars lucrandi apifima: Cum pauperi- prouisum est, collige, & non ante.

En tibi rationem aliam, cur istas præcepit 76 K colligi reliquias, quam pondet? D. Cyril. D. Cyril. quæ liberalitatem non derogavit sed eius Lib. 3. in virtutem commendavit. Liberalitas nobis com. Ioan. 6. 8. mendatur. Quanto plura dabis liberaliter ac misere. D. Cyril. corditer, tanto plura ibi largius confluent. Ut veri- tate recipiet prop̄stio Catholica, Deinde promisit Eleemo- sum, quod suis ipse manibus in S. Pagina misericordia foris oribus, promisitque cōscriptū. Videlicet, quōd nus pro- dare elemosynam pauperi, nedium non reddet hatur. pauperem, sed facultates adaugebit centuplum, & panem distribuere, non illum diminuet, sed faciet accrescere. Quinimo ausim dicere cum D. Li. 1. de Augusti. quid ea quoque ratione Christus no. doct. Chri. luerit, vt panes manent integri, sed benedictis c. 1. suis illes accipiens manibus, frēget ut illo mo- dor multiplicaretur, quatenus o dñes addicas, quod panis distributus non consumatur, imo potius pro misera distributionis augeatetur. Kursum aduo o vatem Eliseum, huīs rei do- ctoře in illo roties repetitio miraculorumq; præ- cipit, cui non nisi modicum supererat olei, quod si veller, vt illud cresceret & augeretur, illud diuidideret, distribueret, & in vasa vacua distin- deret.

detet. Ap ergo non sic ilico consumetur? Iam modicum habet, & ad minimum distributionem evanescer. Quare mutuo, manda Pro-

4. Reg. 4.6 pheta. *Vasa vacua non paucia*, illudque inter illa II. diuide, & liquido videbis, quod pari passu, quo Exempla distribues, oleum accrescit, & ultra non crescat, probatur cum ultra non distribuvis. Sieque se te habuit, videt in nam cum distribuere cessaret, eo quod plura non satispona. essent vasa vacua implenda: Stetit oleum, nec vlo. Ho. 33. ad tra multiplicatum. Composuit D. Chrys. tractatum particularem cui hunc praefixit titulum,

Quem probare & expondere contineat. *Quod ars est eleemosyna, & omnium artium quiescissima, & qua maiora & tutiora lucra conleguntur.* Venit Christus nos docturus artes, quibus lucra debemus, & cū ipse sit omniū praeceptorū, doctissimus, nihil ambigendū erat, quin nos doceat eas, quae nobis possent esse utiliores. Inter illarum decem ceteris utilitate procurrit ass eleemosyna.

III. Rationem huius prosequitur D. Chryso. probatque inductione mirabilē: quod si ars agriculturae ad vitā subsidium prodest plurimum, quod dat pro vno virginis, cum plurimo grandinis, nebulæ, bestiarum, que depalunt & siccant disciminē: hæc pro vno centum dat in hac vita ad eius commodum, & in altera vitam aeternam, sic vt grandio illa non perdat, nebulæ non consumat, non exurat aridi as. Si quiescissima est architectura, quia nobis in terra domos aedificas, vbi nos in estate à calore, & in hyeme à frigore tueamur, & nostra bona salua feremus, illisq[ue] potiamur, domos, mille periculis, & infortiis expositas, terre montium, ventorum aquarum, incendiis: hæc in cælis domum operatur aeternam ab omni periculo tutam, in qua omnia Dei bona possidentur. Si tam lucrificabitur esse ars campiforia, que dat ad cambium, quibus lucra obtinentur de quinque, vel sex, vel decem pro centum, cambiorum datorum hominibus, qui sapienti foro cedunt & facta reficiuntur: hæc lucrum & fæc infinitum prouostenim Deus est, qui quod datur acceptat, & creditor est fidelissimus, qui temporalia aeternis compensat. Fenerator Dominus, qui misereatur pauperis, &c. sic Salomon.

Propterea 19. 17. Omnia comprehendens, ratione concludit ita clara. vt manibus tangatur. Inter artes viles, & Inscrutata illa ceteris antecedit, quæ minori summa exposita, minori assurance, & subsuffidio aliarum, lucra reportat abundantiora: Hæc autem ars est eleemosyna. Lucra refert ars Agriculturae, sed indiget fabro ferrario, qui vomem-

rem excusat, & lignatio, qui aratrum, currum, iugumque componat, indiget quoque tritico, & quidem multo quod seminet: si namque modicum lemnauerit, modicum reportabit. Si lucrum ex cambijs referte sludeas, opus tibi est pecunia, & correspondentia, & fide & mundinus. Tandem in omnibus a tibus, vt ex illis & per illas Incrum reportetur, ea sunt necessaria, quæ sunt in se substantia. Ars eleemosyna nihil amplius requirit præter integrum bonamque voluntatem, quæ quidquid habeneris elargitur: quia caece aquæ frigidæ, vela definita, panis fragmentum, dubius minutus sicut vidua Evangelica, cunctas Dei lucratur diuinas: ipse namque de his omnibus suum nobis promissum oppigneravit. Lustratur eleemosyna sola in vno (sc. D. Chysoft.) Ho. 26. in totum hoc, quod multi alijs mille pietatis exercit. Matt. tij: hoc etenim est (inquit) quod Salvator his Matt. 10. verbis indicavit? Qui recipit Prophetam in no. 41. mine Prophetam, mercedem Prophetam accepit, & qui IV. recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti acci. Luerum piet. Qui eleemosynam exrogat pro lucro sibi re-eleemosynam reportat opera eius, cui illam faciat: præmium ha-synæ. bebit praedicatoris cum illo, qui praedicat, & Confessarij cum illo ori confessione excipi, & peregrini cum illo, qui peregrinationem instituit: remixerit, qui subsidium & vires ministrat occisoris, occidit, mereterque cum illo patibulum, & qui furi, quatenus fuerit, cum illo metetur flagellari, elque cum fure fur, & cum cratigo facilegus, & homicida cum homicida. Sic ille, qui fu's eleemosynæ vites administrat Prædicari ad prædicandum, Sacerdoti ad sacrificandum, Confessario ad audiencias confessiones roti convenienti, vt ad nocturnum surget matutinum, totisque Ecclesiæ, vt in ea semper Dei preconia celebrentur, horum omnium assequitur præmium, si noviter artem eleemosynam erogandi: nempe cum affectu & voluntate, vt Deus in his omnibus honoretur: itaque panis qui distribuitur, non perditur, sed mille modis adaugatur.

Nonerunt omnes in natura (testis est D. Bas. Ho. 7. in illis) quod seminate, agricolam non reddat dantes. pauperem, si in fertili terra seminet contra vento: hoc est, quod illi horrea replet & grana similitudinem, & quo lements amplior, eo mefisis vbe- 10. rior. Volvit Deus in S. Eloquio eleemosynam vocare sementem, prout declarat Apost. Paul. 2. cor. 9. 6. & hoc certū est, si sementes, vi competit in terra secunda, qualis est in manibus Dei: nam ut dividimus, in manibus pauperis magis attendere debes Dei manus: ô quam frugifera terra? Ex illis

Ille cælum prodiit suis fulgidum sideribus, spargendo colligere? Sparge ergo, ne perdas, noli retinere, ut magis conyuges &c.
Ultimò vult Christus illo p̄cepto: Colligite quia supererunt, cuidam respondere difficultat, quam aliqui proponunt, an conueniens sit, ut Ecclesiastici opes congregent, earumque habent abundantiam? Videtur quod sic: quandoquidem Christus suis p̄cepit. Apostolis:

Colligitur hanc soluit Salvator noster VIII. obiectiōnē, dicitque prīmo, quod principia. Quia cōliter incumbat Ecclesiasticis esūentes paſcerē, diſiōne hac enim de cauſa voluit, quod ipa paup̄um licet Rediſtributio, mēdiantibus Apollois, eorum Ecclesiastique fieret manū us: quisimō illis hoc evidēt, cōlitter inmixit ut alii tradidit Euangeliſta: Date ḡere, vos illi manducate, quae verba ad viros Apoſtoli M. 1.14. & licos, chilotesque Episcopos diriſuntur: Gloria E. Ma. c. 6. p̄fici p̄t pauperum inopia p̄ouiderē sic D. Hier. D. HIER. quia, ut die Iouis p̄aerito diximus, eorum filii Epi. 2. ad suū paup̄erē. Secundō dicit quod illis bene licet colligere, & ſportas atque ſcrinia impleare, etiam duodecim ſicut dic factum est, poftquam ſufficienter paup̄eribus eſt p̄ouifum, & IX. eorum ſubuentum neceſſari. Et na inquit E. Cū prouangelista quod illis non dixerit, Colligite, niſi uſum eſt poftquam omnes eſcent integrē ſatiati. Ut autem paup̄erit omnes impleti ſunt dixit: Colligite que ſup̄: huius rauorum fragmenta, ne percaſt. Non vult Deus, o Ecclesiastice, ut de bonis tuis vel in pereat a ciuili p̄ouide tibi p̄cipit, ut omnes colligas: ſit autem hoc, quando iam nullus ſuperet pauper, etiā non ſit p̄ouifum. Hoc ſic diceret, o diues, tuo modo intellige: non enim iſi ſoli ſtudendum, ut colligas, conferas, impleas horrea, ciſtasque conſolidas niſi ſi i illud poftouam pauperibus liberali manu diſperſisti: illo namque modo bonorum omnium in domo tua ſecurum erit incrementum, ita ut paup̄erit abunda-

VII. 78 Obiſſes: ego quidem in manib⁹ Christi tradam quidquid habeo, cum iam videam in tantu m Quid da acceleſſe, porro in manib⁹ pauperis, potius tu pauperi. O te menis imperi Christus manus eius Saluatoris: Quādo porrigitis accepit, his iniungit: Et Christus ſuſcipit et paratus. Galat. 2. ad poſta ſibi iuare, nec tantum ſeruare, ſed etiam pop. Ant. multiplicare, & cum multo ſanore redere. Hoc D. CHR. verbi eiusdem D. Chrys. concludamus: Tu vero Tom. 1. ſi terram quidem pingui, macerifilem coleres, terrā Hom. 5. iuātam & mollitam, & que plurimum effe oportet. Matr. 5. tum ſeminalibus, non tantum illam propria horrea ſeminando, enaquare, utrumq; etiā minuantes alium de quod ſerit: maximum enim deterrimentum putares in re tali diligere patiātem: cakam vero tñ culturus fit, ubi nulla aeris inqualitas, corrupcio nulla ventorum eſt, ſed plurimo obique cum ſanore ſemina iacta prouenient cunctaris & diſtumulas nec intelligis, quia poſſimus & parcendo perdere, &

Ait boldite hic ca. it, quod ante in factō perpendimus Elieſi, quando in domo riduca multipliſcatum eſt oleum. Adiutum S. Literæ, quid p̄ viduæ ultra ſint alata, vafa vacua, & omnia cōſimirim, leta ſunt, & dū crevit in hoc opere lecythus, matur olei, plura reponit vafa vaca: Aff. ſi mibi ad. Vidiq; huic vas. Cui responderunt, nulla ſuperelle vafa, 4. Reg. vacua reple, dñe dñe, teſte Scriptura: Stetit o. 4. 6. leum, in flat stagni & lacunæ in lecytho, quo te docet Spiritus S. quod numquam flagiū ſaciendum ſit benedictio in oleo S. Prophetæ, quo bona ſignant Ecclesiastica, quamdui vafa ſuperfluit vacua, que impleantur; hoc eſt pauperes qmibus ſuccurrat: quando vero illi defi-

K. 2. cint,

civit, lacuia fiat & collectio, ne quid desperdatur, ne quid impendio et n'umatur: Colligere, qua super eruerunt fragmenta ne perirent. Sicut Salvator qu'adam confort beneficia, ut per illa ad alia dilipiat maiora, sic per hoc beneficium, turbia huic communicavit aliud longe præcellentius, cognitionem scilicet suæ diuinae personæ: quo circa illum vox publica, ut verum Messiam, regemque legitimum proclamarunt, a' eo censanter, ut reieco Romanorum, Caesarisque timore, cui directe videbantur contradicere, voluerint illum in regem assumere, quod & fecerint, si illis hoc Christus permisisset, autamen ab illis se subduxit, montemque penitus altissimum.

§. 22. Fecit hoc miraculum Chrysostomus, volens illum de SS. Sacramento publicare, ut esset velut arcus suus, fuitq; vere in tredecim circumstantijs notatus dignissimus.

C. 79. **M**ulta licet circa hoc miraculum expenderimus, superell tamen supremum & maxime singulare, nimis intentio, quam Christus habuit hoc faciendo, videlicet quia præmittere voluit expressum symbolum omnium suorum supremi miraculi, quod erat venerabilis institutio Sacramenti, quam vocat

D. THO. D. Thomas Miraculorum ab ipso factorum maximis. Exaggerat D. Chrysostomus modum agendi Ad epr.

Dei nobiscum prorsus suauem: sicut enim ille, qui desiderat, ut alter locum ascendar aliorum, illi scalas erigit, in quibus pedem figendo, possit alterum in locum illum attollere sublimorem: similiter, quando patrare vult miraculum, omnino singulare, atque præcelsum adeo, ut eo nequeat noster intellectus ascendere, patrat alius minus in conspicere nostro, quatenus illi oculos forma V. infingendo se possit intellectus ad aliud attolle: Sacra- menti.

I. Fuit hoc miraculū præcepio Dei vocat Saulē iūnenem, terra h̄iliū, officiū vīlem; erat quippe mulio vel agafos & oleo iungit, dicens: noueris te populo huic præfētū in regem. Obstupescit ille ultra quā credi potest, & visa sunt illi quasi delirantea verba hæc Propheta: nec illis fidem adhibendā. Ut autem his fidem adhibeas, inquit Samuel: intranti te ciuitatem chorus occurret Prophetarum, & sociatus illis, prophetabis ut vnu ex illis, & in virum mūtaberis alterum: etenim cogitationes tuæ non erunt de iumentis sicut hactenus, sed ab rebus celstioribus atque

regio vira conuenientibus.

Communis est illa notatio, quam etiam prosequitur D. Chrysostomus circa illi verba, quæ Gabriel Ho. 7. in Angelus dixit Virg. Mariæ purissime, quando do Gen. legatione funtus fuisset, quam illi ex Dei nomine deferebat, ipsaque respondebat: Quoniam fuit istus? Inter alia dixit & illud: Et ecce Elizabeth Lue. 1. 36. cognata tua, & ipsa concepit filium, &c. quia non erit impossibile apud Deum esse verbum. Trutina verbum, ecce. Publicè nota est. Domina, cognata tua sterilitas, & senectus annos inihilominus liquidò eam videbis iam à sex mensibus uterum gerere præg. antem: Miraculum hoc, quod mulier astate gravis, sterilesque concipiatur, gradum Ab uno faciat, ut intelligatur, quod puerilla concipiatur. Vir minorego petrinens. Neminem latet id, quod Christus scandit, sicut cum Indeis egit, nam ut eorum disponeat ad manus recinfectum quatenus crederent, quod potestatam haberet animas à peccatis liberandi, fecit hoc, ut oculis testibus viderent, quod potestatam haberet corpora curandi ab infirmatibus: unde cum ante se haberet paralyticum, cui dixerat: Fili, resurrexit tibi peccata tua: quia hoc illi non capiebant, amo contra blasphemiam esse reprehendebant, dixit: Ut scias: is, quia filius hominis habet in terra potestatam dimittendi peccata, tunc sis paralytico: surge tolle lectum tuum, & vade in domum tuam.

Hoc est, inquit Chrysologus quod docuit nos Apostolus, qualiter fidei nostra mysteria A Visibilius excipienda miracula: non attendendo in il libis ad lis sollemmodo & simpliciter id quod superis invisibiliter officit ratione, hoc quippe concurrit a' la scandinalibus, quæ tantummodo sensibus videntur. dendum. sed alii alia conferent, & ex ijs, quæ carnis oculis spectamus intellectu, a' cunctendo diuino collustrati lumine ad ea, quæ tantum mentis aci possunt comprehendendi, spiritalibus spiritus rituali comparantes, id est quædam clariora; & evidentiora comparantes ijs, quæ profundiots sunt intelligentiae. Voluit igitur Christus supremum patrare miraculum, quod cæteris omnibus palman eriperet, & in quo cōprehenderet omnia, quinque suam sapientiam & omnipotentiam, scilicet sanctissime coniunctione Eucharistie, de quo à pluribus annis præcessi. Ps. 110. 4. nerat. David: Monstrum fecit mirabilem suorum, misericors & miserator Dominus. Miraculum adeo profundum & mysticum, ut futurum effe superbi audacibusque cloaca ingenis, & maximæ difficultatis ad credendum ipsi etiam innutatis. Ut igitur inciperet intellectus ad hoc præparari voluit primo stupendum quoddam a' prodigio-